

Hanna Sarkkinen vas ym.

Kirjallinen kysymys kansalaisjärjestöjen viestintä- ja globaalikasvatustuesta

Eduskunnan puhemiehelle

Vuoden 2016 budjetin yhteydessä tehty lähes 40 prosentin leikkaus kehitysyhteistyön määrärahoista tarkoitti, että globaalien kehityksen parissa työskentelevien järjestöjen rahoitus romahti äkillisesti. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön alaisia ihmisoikeus- ja rauhanjärjestöjen tukia sekä ympäristöministeriön budjetista jaettavia ympäristöjärjestöjen tukia on supistettu.

Uutena haasteena näille globaalikysymysten kanssa työskenteleville kansalaisjärjestöille on hallituksen suunnitelma romuttaa kehitysyhteistyömäärärahoista myönnettävä viestintä- ja globaalikasvatustuki (VGK). Kyseinen tuki on ollut erittäin keskeinen rahoituslähde etenkin monille pienille järjestöille, joille muut tukimuodot sopivat huonosti. Se on ollut myös käytännössä lähes ainoa julkinen tuki kehitysviestinnän ja vaikutustyön tekemiseen.

Valtioneuvoston mukaan VGK-tuki oltaisiin siirtämässä ulkoministeriöstä Opetushallitukselle, joka myöntäisi jatkossa rahoitusta koulujen globaalikasvatukseen. Järjestöt voisivat toimia hankkeissa ainoastaan kumppaneina. Tämä uudistus tarkoittaisi käytännössä nykymuotoisen tuen lakkauttamista, sillä huomattava osa sen piirissä olleista toiminnoista ei mahtuisi tällaiseen muottiin.

Pienissä järjestöissä on valtava määrä asiantuntemusta ja osaamista. Niiden toiminta on erittäin kustannustehokasta, sillä mukana on usein huomattava määrä vapaaehtoistyötä (UM:n laskelmien mukaan vapaaehtoistyötä tehtiin VGK-hankkeissa vuonna 2013 yli 100 000 euron edestä.) Ne ovat myös moniäänistäneet ja laventaneet suomalaista globaalipoliittista keskustelua ja tehneet erittäin tärkeää kansansivistyksellistä työtä. VGK-tuen turvin on muun muassa koulutettu opettajia ja eri alojen ammattilaisia, rohkaistu lapsia ja nuoria aktiiviseen kansalaisuuteen, tehty laadukasta mediatyötä, kannustettu yritystoimijoita vastuulliseen liiketoimintaan ja sparrattu ulkoministeriötä esimerkiksi kestävästä kehityksen ja vero-oikeudenmukaisuuden teemoissa. Monet kriittiset avaukset, jotka ovat sittemmin johtaneet lainsäädäntö- ja toimintatapamuutoksiin, ovat nousseet laajempaan tietoisuuteen VGK-tuella tehdyistä kampanjoista ja materiaaleista.

Ilman omaa rahoitusikkunaa kansalaisjärjestöillä ei ole edellytyksiä jatkaa nykymuotoista kehitysviestintä- ja vaikutustoimintaansa. Ostopalveluihin perustuva yhteistyö koulujen kanssa uhkasi kaventaa järjestöjen roolin palveluntuottajiksi ja suunnata globaalikasvatusta vain koululaisille, kun nyt globaalikasvatusta tehdään myös laajemmin koko väestön suuntaan. Moni järjestö joutuisi lopettamaan kokonaan viestintä- ja vaikutustyönsä, ja joidenkin koko toiminta olisi vaakaaludalla.

Kirjallinen kysymys KK 576/2017 vp

Viimeaikaiset uutiset suomalaisesta asenneilmapiiristä sekä siitä, miten hyvin suomalaiset tuntevat globaalikysymykset, puhuvat elinikäisen globaalikasvatuksen ja kehitysviestinnän puolesta. Ulkoministeriön teettämän jokavuotisen kyselyn mukaan vain alle kolmannes suomalaisista on kuullut YK:n kestävästä kehityksen tavoitteista. Tuore Euroopan unionin perusoikeusviraston tutkimus osoittaa, että Suomi on yksi syrjivimmistä maista ja että meillä esiintyy laajamittaista rasismia. Näitä selvityksiä vasten tarkasteltuna suunnitelmat kaventaa globaalikasvatus- ja viestintätöyön kohderyhmiä ja keskittää toiminta vain kouluihin ovat huolestuttavia.

Valtioneuvoston tänä vuonna hyväksymän kehityspoliittisen kansalaisyhteiskuntalinjauksen mukaan "kansalaisyhteiskunnalla on merkittävä rooli kestävästä kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa sekä laajemmin kehityksessä kohti turvallisia, rauhanomaisia ja osallistavia yhteiskuntia". Eduskunnan ulkoasianvaliokuntakin painotti ensi vuoden budjettia koskevassa lausunnossaan järjestöjen työn tukemisen tärkeyttä. Myös OECD:n kehitysapukomitea kehotti hiljattain julkaisussa maa-arviossaan Suomea kehittämään kansalaisyhteiskunnan osallisuutta. Näidenkin linjauksen valossa hallituksen päätös lakkauttaa nykytuotoinen VGK-tuki ja siirtää se Opetushallitukseen on heikosti perusteltu ja vääräsuuntainen eikä sille ole eduskunnan näkökulmasta budjettitaloudellisia perusteita.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miksi hallitus suunnittelee ulkoministeriön hallinnoiman kansalaisjärjestöjen viestintä- ja globaalikasvatustuen muuttamista ja siirtämistä Opetushallitukseen ja

mihin toimiin valtioneuvosto aikoo ryhtyä, jotta kansalaisjärjestöjen omaehtoisien ja itenäisten globaalikasvatus-, kehitysviestintä- ja vaikutustyön tuki säilyy jatkossa vähintään nykyisen viestintä- ja globaalikasvatustuen tasoisena ja järjestöjen haettavana?

Helsingissä 14.12.2017

Hanna Sarkkinen vas
Heli Järvinen vihr
Antero Laukkanen kd
Olli-Poika Parviainen vihr
Satu Hassi vihr
Krista Mikkonen vihr
Hanna Halmeenpää vihr
Jani Toivola vihr
Suna Kymäläinen sd
Aila Paloniemi kesk
Kari Uotila vas
Susanna Huovinen sd
Li Andersson vas
Anders Adlercreutz r